

Program IPA Evropske unije za Bosnu i Hercegovinu

Jačanje institucionalnih kapaciteta u osiguranju kvaliteta

Aktivnost 1.2: Analiza Drugog i Trećeg dijela Evropskih standarda i smjernica i odabranih zakonskih okvira za osiguranje kvaliteta (zaključci sa radionica o Drugom i Trećem dijelu Evropskih standarda i smjernica)

Projekat finansira
Evropska unija

Projekat realizuje Agencija za evropske integracije i
ekonomski razvoj (AEI)

Twinning projekat

„Jačanje institucionalnih kapaciteta u osiguranju kvaliteta“ (BA11-IB-OT-02)

Ovaj projekat predstavlja partnerstvo Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: BiH) i Austrije koji finansira Evropska unija iz sredstava Instrumenta za pretprijetupnu pomoć (IPA 2011) u iznosu od 1 milion eura.

Ukupno trajanje projekta je 24 mjeseca, počevši od 13. septembra 2013. do 12. septembra 2015. godine. Cilj projekta je povećanje mobilnosti i zapošljavanja radne snage kroz poboljšanje kvaliteta visokoškolskih ustanova u skladu sa bolonjskim procesima. Svrha projekta je unapređenje i jačanje ljudskih resursa i institucionalnih kapaciteta za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju. Glavni partner za provođenje projekta je Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta (u daljem tekstu: Agencija), a ostali partneri su Ministarstvo civilnih poslova BiH, nadležna ministarstva obrazovanja na entitetskom i kantonalnom nivou, Odjeljenje za obrazovanje u Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Agencija za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske (u daljem tekstu: HEAARS), te visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini. U ime Austrije, projekat provodi Agencija za evropske integracije i ekonomski razvoj (u daljem tekstu: AEI). Agencija za osiguranje kvaliteta i akreditaciju Austrije (u daljem tekstu: AQ Austria) u saradnji sa relevantnim stručnjacima osiguravaju odgovarajuću ekspertizu tokom provođenja projekta.

Osoblje projekta

Alexander Kohler, rukovodilac Twinning projekta, država članica Austrija
Husein Nanić, rukovodilac Twinning projekta, država korisnica Bosna i Hercegovina

Maria E. Weber, stalni savjetnik za pitanja Twinning projekta (u daljem tekstu: RTA), država članica Austrija
Maja Macan, partner RTA, država korisnica Bosna i Hercegovina

Komponenta 1

Analiza zakonskih propisa / Aktivnost 1.2: Analiza Drugog i Trećeg dijela Evropskih standarda i smjernica i odabranih zakonskih okvira za osiguranje kvaliteta (zaključci sa radionica o Drugom i Trećem dijelu Evropskih standarda i smjernica)

Međunarodni stručnjaci za oblast visokog obrazovanja angažirani na izradi analize **Drugi dio ESG-a**

- *Peter Findlay*, pomoćnik direktora Agencije za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju Velike Britanije (QAA) i međunarodni recenzent ENQA-e
- *Adi Kovačević*, konsultant AQ Austria za jugoistočnu Evropu /WUS Austria

Treći dio ESG-a

- *Achim Hopbach*, generalni direktor AQ Austria i bivši predsjednik ENQA-e
- *Dietlinde Kastelliz*, šef Odjeljenja za revizije i konsalting, AQ Austria
- *Roland Humer*, konsultant za upravljanje visokim obrazovanjem

Lektoriranje

Suzana Trubajić, prevodilac RTA

1	Uvod	4
2	Drugi dio ESG-a	6
	Standard 2.1. Primjena procedura za interno osiguranje kvaliteta	6
	Nalazi ESG 2.1.....	6
	Standard 2.2 Izrada procedura za eksterno osiguranje kvaliteta.....	6
	Nalazi ESG 2.2.....	7
	Standard 2.3. KriterijI za odlučivanje	7
	Nalazi ESG 2.3.....	7
	Standard 2.4. Procesi primjereni svrsi	7
	Nalazi ESG 2.4.....	8
	Standard 2.5. Izvještavanje.....	8
	Nalazi ESG 2.5.....	8
	Standard 2.6. Procedure za dalji rad (naredne aktivnosti)	9
	Nalazi ESG 2.6.....	9
	Standard 2.7. Periodične evaluacije	9
	Nalazi ESG 2.7.....	10
	Standard 2.8. Analiza cijelog sistema	10
	Nalazi ESG 2.8.....	10
3	Opći zaključci povodom Drugog dijela ESG-a	10
4	Treći dio ESG-a	12
	Standard 3.1. Primjena procedura za eksterno osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju	12
	Nalazi 3.1	12
	Standard 3.2. Službeni status	12
	Nalazi ESG 3.2.....	12
	Standard 3.3. Aktivnosti	13
	Nalazi ESG 3.3.....	13
	Standard 3.4. Resursi	13
	Nalazi ESG 3.4.....	13
	Standard 3.5. Izjava o misiji.....	14
	Nalazi 3.5	14
	Standard 3.6. Nezavisnost.....	14
	Nalazi ESG 3.6.....	15
	Standard 3.7 KriterijI i procesi eksternog osiguranja kvaliteta koje koriste agencije	15
	Nalazi 3.7	15
	Standard 3.8. Procedure utvrđivanja odgovornosti	15
	Nalazi ESG 3.8.....	16
5	Opći zaključci povodom Trećeg dijela ESG-a	17
6	Kratak pregled	18
7	Prilog 1 – Učesnici tokom radionica	21
8	Prilog 2 – Kratkoročno angažirani stručnjaci	22
9	Prilog 3 – Dokumenti korišteni tokom radionice.....	23

1 Uvod

Evropski standardi i smjernice (u daljem tekstu: ESG) su osnovni parametar za izradu i razvoj sistema za osiguranje kvaliteta u cijeloj Evropi. Njima se opisuju uslovi za osiguranje kvaliteta na nivou visokoškolske ustanove (interno osiguranje kvaliteta, Prvi dio ESG-a), te na nivou agencija i sistema za osiguranje kvaliteta (eksterno osiguranje kvaliteta, Drugi dio i Treći dio ESG-a).

Primjena ESG-a u velikoj mjeri zavisi od odredbi koje se nalaze u domaćim zakonskim okvirima. Iskustva u različitim evropskim zemljama pokazuju da domaći zakonski propisi mogu olakšati razvoj osiguranja kvaliteta koje je usklađeno sa ESG-em, ali mogu i da otežaju promjene.

Generalni plan je da se Twinning projekat „Jačanje institucionalnih kapaciteta u osiguranju kvaliteta“ zasniva na četiri komponente. Planirane aktivnosti u sklopu te četiri komponente djelimično će teći paralelno jedne s drugima i biće međusobno povezane. Prva komponenta, „Analiza zakonskih propisa“, sastoji se od *analize zakonskih propisa u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: BiH)* (Aktivnost 1.1) zajedno sa *analizom odabranih zakonskih okvira, propisa i procedura za eksterno osiguranje kvaliteta u odnosu na Drugi dio i Treći dio ESG-a* (Aktivnost 1.2).

Na nekoliko radnih sastanaka vezanih za prethodno navedene teme, rukovodstvo i zaposleni u Agenciji, kao i druge zainteresirane strane (npr. predstavnici organa nadležnih za visoko obrazovanje, visokoškolskih ustanova, stručnjaci iz oblasti visokog obrazovanja, itd) srdačno su pozvani da izraze svoje zajedničke i različite stavove, shvatanja i iskustva u procesu eksternog osiguranja kvaliteta u BiH. Diskusije su obuhvatale relevantne zakonske propise i zajedničke uloge različitih aktera koji su uključeni u proces, odnosno Agencije, organa nadležnih za visoko obrazovanje i visokoškolskih ustanova. Međunarodni eksperti preuzeli su obavezu da izrade i finaliziraju zaključne dokumente vezane sa te aktivnosti. Eksperti koji su bili uključeni u Aktivnost 1.1 završili su svoj posao sa jednom cjelovitom sintezom, sažetim izvještajem o analizi zakonskih propisa.¹

Aktivnost 1.2 bavila se analizom usklađenosti kapaciteta Agencije u pogledu sprovođenja djelotvornog sistema eksternog osiguranja kvaliteta. Razmatrano je i jedno i drugo, u pogledu usklađenosti sa zakonskim okvirom koji je relevantan za eksterno osiguranje kvaliteta i sa uslovima navedenim u ESG-u. Dvije radionice, obje održane u decembru 2013. godine, bavile su se ESG-em. Dok se prva radionica bavila Drugim dijelom ESG-a, druga je bila koncentrisana na Treći dio.

Kako Agencija u sklopu Komponente 2² ovog Twinning projekta mora da pripremi i samoevaluacioni izvještaj kao jedan od osnovnih koraka u postupku eksterne evaluacije koju treba da provede ENQA, te prve dvije radionice mogu da se posmatraju i kao početak budućih aktivnosti i diskusije koje će se baviti dubinskom analizom upravljanja i rada Agencije u odnosu na ESG. Jedan od obaveznih rezultata Twinning projekta je da Agencija mora da prođe eksternu

¹ Kovačević, Adi/Baumann, Bastian/Nitsche, Veronika: Aktivnost 1.1: Analiza zakonskih propisa – Sinteza zakonskih odredbi i kompilacija postojećih pregleda (izvještaj). (Izvještaj eksperata).

² Komponenta 2: Jačanje kapaciteta Agencije

evaluaciju kako bi postala punopravna članica Evropske asocijacije za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju (u daljem tekstu: ENQA)³ i kako bi bila uvrštena na listu Evropskog registra za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju (u daljem tekstu: EQAR)⁴.

Ipak se mora pomenuti da niti jedna od radionica niti izvještaj o cjelokupnim zaključcima i nalazima ne treba da se smatra *ocjenom usklađenosti sa ESG-em*. Radionice se nisu bavile pitanjem da li procedure, aktivnosti i odgovornosti u pogledu eksternog osiguranja kvaliteta koje Agencija provodi u BiH zajedno sa drugim odgovornim i nadležnim zakonskim tijelima i visokoškolskim ustanovama ispunjavaju uslove iz ESG-a.

Način rada na obje radionice je bio sljedeći:

- Pregled i analiza različitih dokumenata⁵ i propisa koje je Agencija donijela (dokumenti Agencije⁶), ali i relevantnih zakonskih okvira koji se bave visokim obrazovanjem i eksternim osiguranjem kvaliteta u BiH – uvijek u pogledu njihove usklađenosti sa Drugim dijelom i Trećim dijelom ESG-a,
- Otvorena diskusija, uz učešće rukovodstva i zaposlenih u Agenciji,
- Zajedničko utvrđivanje ključnih pitanja od značaja za sprovođenje ESG-a.

Tokom radionica, svaki standard i smjernice vezane za njega predloženi su (prezentacija u programu PowerPoint), te se o njima diskutovalo. Ključni nalazi i zapažanja stručnjaka direktno su tokom sastanaka unošeni na slajdove i to u formi teza.⁷

Ovaj dokument objedinjava zaključke sa obje radionice. Prilikom objedinjavanja, pristup koji su međunarodni eksperti koristili prilikom unosa nalaza i sveukupnih zaključaka nije promijenjen.

³ ENQA: www.enqa.eu. Kako bi postale punopravne članice, agencije moraju proći eksternu evaluaciju u pogledu ispunjavanja kriterija za članstvo u ENQA-i.

⁴ EQAR: www.eqar.eu. Prema EQAR-u, agencije za osiguranje kvaliteta, bilo u Evropi ili izvan nje, koje su putem eksterne evaluacije koju su proveli nezavisni eksperti pokazale da su uglavnom u skladu sa ESG-em mogu se prijaviti za uključivanje u Registar.

⁵ Vidjeti Prilog 2

⁶ Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta: dokumenti Agencije (2012), http://hea.gov.ba/Dokumenti/dokumenti_agencije/Archive.aspx?template_id=52&pageIndex=1 (od 20. decembra 2013).

⁷ Pored toga, i RTA i njen asistent bilježile su glavna pitanja koja su se javljala tokom diskusija. Te bilješke se ne smatraju konačnim zapisnikom i na raspolaganju su ali samo za internu upotrebu u Agenciji. One treba da posluže kao pomoć i za predstojeće radionice i aktivnosti u okviru Twinning projekta i za one koje dolaze kasnije, a koje će se baviti ispunjavanjem uslova postavljenih u ESG-u. Bilješke se smatraju podsjetnikom.

2 Drugi dio ESG-a

Standard 2.1. Primjena procedura za interno osiguranje kvaliteta

Standard: Procedure za eksterno osiguranje kvaliteta treba da uzmu u obzir djelotvornost postupaka za interno osiguranje kvaliteta, kako je opisano u Prvom dijelu Evropskih standarda i smjernica.

Smjernice: Standardi za interno osiguranje kvaliteta sadržani u Prvom dijelu predstavljaju koristan osnov za proces eksternog osiguranja kvaliteta. Bitno je da interna politika rada i procedure samih ustanova budu pažljivo ocijenjene u toku eksternih procedura, da bi se odredilo u kojoj su mjeri standardi ispunjeni. Ako visokoškolske ustanove mogu pokazati djelotvornost svojih vlastitih procesa internog osiguranja kvaliteta, i ako ti procesi na adekvatan način osiguravaju kvalitet i standarde, onda procesi eksternog osiguranja kvaliteta mogu biti manje intenzivni.

Nalazi ESG 2.1

- Agencija treba da pokaže da ima ovlaštenja da provjeri da se zaista postupa u skladu sa procedurama za interno osiguranje kvaliteta iz Prvog dijela ESG-a – to može zahtijevati direktniji angažman u svim dijelovima procedura za eksterno osiguranje kvaliteta.
- Zakonski okvir se mora pojasniti u pogledu glavnih odgovornosti Agencije, naročito u pogledu upravljanja eksternim osiguranjem kvaliteta.
- Kod izvještaja o eksternoj evaluaciji koji izrađuje komisija za reviziju u svrhu akreditacije, Agencija treba da bude odgovorna za smjernice koje služe za provjeru dostatnosti i adekvatnosti izvještaja, te za korišćenje izvještaja za davanje preporuka o akreditaciji.

Standard 2.2 Izrada procedura za eksterno osiguranje kvaliteta

Standard: Svrhe i ciljevi procedura za osiguranje kvaliteta treba da, prije izrade samih procedura, odrede svi oni koji su za njih odgovorni (uključujući visokoškolske ustanove) i oni treba da budu objavljene zajedno sa opisom procedura koje će se koristiti.

Smjernice: Da bi se osigurala jasnoća svrhe i transparentnost procedura, metode eksternog osiguranja kvaliteta moraju se osmisliti i izgraditi kroz proces u kojem učestvuju svi ključni akteri, uključujući visokoškolske ustanove. Procedure oko kojih postoji konačan dogovor treba da budu objavljene i da sadržavaju konstatacije o svrsi i ciljevima procesa, kao i opis procedura koje će se koristiti.

Kako eksterno osiguranje kvaliteta postavlja zahtjeve pred institucije na koje se odnosi, potrebno je obaviti preliminarnu procjenu efekata, da se osigura da su procedure koje će se usvojiti primjerene i da ne ometaju redovan rad visokoškolskih ustanova više nego što je to neophodno.

Nalazi ESG 2.2

- Pitanje: Da li su ciljevi i svrhe akreditacije gdje propisane?
- Obavljene su rane konsultacije sa zainteresiranim stranama.
- Agencija sada mora da izradi još procedura koje se nadovezuju na postojeće dokumente, a sa novim elementima, čime se stvara jedan vodič za eksterno osiguranje kvaliteta. (Napomena – izgleda da je na nečemu poput toga i na uslovima navedenim u nastavku rađeno, ali Agencija to nije objavila niti distribuirala širem krugu.)
- Neophodne su procedure na nižim nivoima u vezi sa detaljima procedure (npr. vremenski okviri, rokovi, izvještaj, rad komisije, šabloni, prilozi).
- Agencija treba da nastavi sa dobrim nivoom konsultacija sa zainteresiranim stranama.
- Agencija treba da izvrši reviziju po završetku prvog kruga akreditacija, a radi procjene efekata (ili da iskoristi raniji uzorak završenih akreditacija).
- Vidjeti i prethodne tačke o ESG 2.1.

Standard 2.3. Kriteriji za odlučivanje

Standard: Svaka formalna odluka donesena kao rezultat eksternog osiguranja kvaliteta treba da se zasniva na eksplicitnim, objavljenim kriterijima koji se dosljedno primjenjuju.

Smjernice: Formalne odluke koje donose agencije za osiguranje kvaliteta imaju značajne posljedice po ustanove i programe o kojima se donosi sud. U interesu jednakosti i pouzdanosti, odluke bi trebalo da se zasnivaju na objavljenim kriterijima koji se tumače na dosljedan način. Zaključci bi trebalo da se zasnivaju na zabilježenim dokazima, a agencije bi trebalo da imaju načine za revidiranje zaključaka.

Nalazi ESG 2.3

- Agencija je objavila kriterije i „normative“ za procedure. Oni treba da su usaglašeni u jednoj publikaciji koja služi kao pomoć procesu.
- Nije jasno kako se osigurava da svi kriteriji budu pokriveni i kako se postiže dosljednost.
- Nije jasno kako komisija stručnjaka treba da prikupi zabilježene dokaze.
- Potencijalno, Agencija ima u skopu Okvirnog zakona o visokom obrazovanju ovlaštenje da revidira zaključke i konačne odluke, te da propiše dosljednost u kvalitetu izvještaja, pri izradi svojih preporuka. No trenutno ona to ne radi.

Standard 2.4. Procesi primjereni svrsi

Standard: Svi procesi u eksternom osiguranju kvaliteta treba da budu osmišljeni tako da su **primjereni za ostvarivanje svrhe i ciljeva koji se za njih odrede.**

Smjernice: Agencije za osiguranje kvaliteta unutar Evropskog prostora visokog obrazovanja preduzimaju različite eksterne procese u različite svrhe i na različite načine.

Od najvećeg je značaja da agencije rade po procedurama koje su primjerene onome što je njihova definirana i objavljena svrha.

Međutim, iskustva su pokazala da postoje neki elementi eksterne evaluacije koji su u širokoj upotrebi, a koji ne samo da pomažu u osiguranju valjanosti, pouzdanosti i korisnosti, već predstavljaju i osnov za evropsku dimenziju osiguranja kvaliteta.

Nalazi ESG 2.4

- Treba da postoji preciznija i dobro prenesena konstatacija o svrsi za koju su procesi akreditacije osmišljeni. To samo po sebi nije očigledno.
- U svom radu, Agencija se bavi mnogima od procedura koje se pominju u smjernicama ESG-a, konkretno odabirom i spektrom stručnjaka, te modelom procesa.
- Sa nadležnim organima se mora nastojati sarađivati i dogovarati o obuci stručnjaka;
- Prije nego se stručnjaci angažiraju u konkretnom postupku za akreditaciju treba da obnove obuku.
- Takođe treba da se obezbijedi da međunarodni stručnjaci budu u određenoj mjeri informirani (može i virtuelno).
- Kako se stvari budu razvijale, možda treba ostaviti više prostora i mogućnosti u okviru procesa za jačanje i poboljšanje.

Standard 2.5. Izvještavanje

Standard: Izvještaji treba da budu objavljeni i napisani jezikom koji je jasan i pristupačan publici kojoj su namjenjeni. Sve odluke, pohvale i preporuke koje su u njima sadržane čitaocu treba da budu lako uočljive.

Smjernice: Da bi se osigurala maksimalna korist od procesa eksternog osiguranja kvaliteta, bitno je da izvještaji odgovaraju na utvrđene potrebe ciljne publike.

Izvještaji se ponekad prave za različite grupe čitalaca, a to traži pažljivo izrađenu strukturu, sadržaj, stil i ton.

Izvještaji bi, generalno, trebalo da imaju strukturu koja pokriva opis, analizu (uključujući relevantne dokaze), zaključke, pohvale i preporuke. Mora se dati odgovarajuće uvodno objašnjenje, da bi se čitaocu laiku približila svrha evaluacije, njena forma, te kriteriji koji su korišteni u odlučivanju. Ključni nalazi, zaključci i preporuke trebalo bi da budu jednostavni za pronaći.

Izvještaje bi trebalo objavljivati u pristupačnom formatu i trebalo bi da postoji dovoljno mogućnosti da čitaoci i korisnici izvještaja (i u relevantnim ustanovama i izvan njih) mogu dati komentar o tome koliko su im korisni.

Nalazi ESG 2.5

- Agencija je utvrdila strukturu izvještaja koja se očekuje i ona je skladu sa smjernicama ESG-a.
- Čini se da barem neki od izvještaja iz prvog kruga nisu bili zadovoljavajući.
- Nadležni obrazovni organi i Agencija treba da otkriju razloge za to. Treba tražiti povratnu informaciju od svih koji su bili uključeni, uključujući i stručnjake koji su obavili evaluaciju.

- Agencija mora biti više angažirana u upravljanju kvalitetom u procedurama za izvještavanje, bilo u savjetodavnoj bilo u nadzornoj ulozi.
- Odgovornost za različite faze u postupku izrade izvještaja treba da se pojasni (izrada izvještaja, davanje komentara, uređivanje, postizanje dogovora, itd).
- Pomoć u izradi izvještaja može se ojačati davanjem savjeta i smjernica, izradom šablona, itd.
- Pitanje ciljne publike treba još razmotriti, naročito kada se radi o programskoj akreditaciji.
- Čini se da je objavljivanje izvještaja (ko ga objavljuje i gdje?) bez problema prihvaćeno kao dio procesa. Ali to pitanje često može postati kontroverzno u slučaju negativnih ili kritičnih izvještaja. Da li se o tome dovoljno promislilo?

Standard 2.6. Procedure za dalji rad (naredne aktivnosti)

Standard: Procedure za osiguranje kvaliteta koje sadrže preporuke za djelovanje ili koje zahtijevaju naknadni akcioni plan treba da imaju unaprijed određene procedure za dalje djelovanje koje se dosljedno primjenjuju.

Smjernice: Osiguranje kvaliteta ne tiče se prvenstveno pojedinačnih aktivnosti eksterne analize. Stalno bi trebalo nastojati bolje raditi. Eksterno osiguranje kvaliteta ne završava se objavljivanjem izvještaja i trebalo bi uključivati i strukturiranu proceduru za dalji rad, da se osigura da se preporuke provode na odgovarajući način, te da se izrade i sprovedu potrebni akcioni planovi. To bi moglo podrazumijevati dalje sastanke sa predstavnicima ustanova ili programa. Cilj je da se osigura da područja za koja je rečeno da ih treba unaprijediti budu brzo obrađena, te da se potiče dalji razvoj.

Nalazi ESG 2.6

- Postoji formalna struktura za procedure za dalji rad koja izgleda kao da će biti djelotvorna.
- Treba jasno utvrditi odgovornost Agencije za osiguravanje da se postupa u skladu sa procedurama i eventualnim preporukama.

Standard 2.7. Periodične evaluacije

Standard: Eksterno osiguranje kvaliteta ustanova i/ili programa treba sprovoditi u ciklusima. Trajanje ciklusa i procedura evaluacije koje će se primijeniti treba biti jasno definirano i unaprijed objavljeno.

Smjernice: Osiguranje kvaliteta nije statičan, već dinamičan proces. Treba da bude kontinuiran, a ne nešto što se radi „jednom u životu“. Ne završava se prvom evaluacijom niti završetkom formalne procedure za dalji rad. Mora se periodično ponavljati. Kasnije eksterne evaluacije trebalo bi da uzmu u obzir napredak koji je ostvaren od prethodne evaluacije. Proceduru koja će se koristiti u svim eksternim evaluacijama trebalo bi da definira sama agencija za eksterno osiguranje kvaliteta, a zahtjevi koje postavlja pred ustanove ne bi trebalo da su veći nego što je neophodno za ostvarenje ciljeva.

Nalazi ESG 2.7

- Iako to još uvijek nije precizno određeno, predviđa se da će evaluacije u svrhu akreditacije da se dešavaju u ciklusima, kako je i navedeno u nekima od supsidijarnih zakonskih propisa.

Standard 2.8. Analiza cijelog sistema

Standard: Agencije za osiguranje kvaliteta treba povremeno da izrađuju sažete izvještaje, koji opisuju i analiziraju generalne zaključke pregleda, evaluacija, ocjena, itd.

Smjernice: Sve agencije za eksterno osiguranje kvaliteta prikupljaju mnoštvo informacija o pojedinačnim programima i/ili ustanovama, čime se obezbjeđuju materijali za strukturiranu analizu cijelih visokoškolskih sistema. Takve analize mogu dati vrlo korisne informacije o novostima, trendovima, dobrim novim praksama i područjima u kojima stalno ima poteškoća i slabosti, te mogu postati koristan instrument za izgradnju politike rada i unapređenje kvaliteta. Agencije bi trebalo da razmotre mogućnost uključivanja funkcije istraživanja i razvoja u svoje aktivnosti, da im se pomogne da od svog rada imaju maksimalnu korist.

Nalazi ESG 2.8

- Do svake takve analize mora doći u ranim fazama jer je završen veoma mali broj postupaka za akreditaciju.
- Agenciju u dogledno vrijeme treba ohrabriti da koristi informacije koje su joj na raspolaganju.
- Na kraju Agencija treba vršiti pregled VŠU-a.
- Agencija ima važnu ulogu u podjeli primjera dobre prakse kroz cijeli sektor za visoko obrazovanje.

3 Opći zaključci povodom Drugog dijela ESG-a

Tokom ove misije, diskusije i analiza Drugog dijela ESG-a su pokazale da postoji određeni stepen usklađenosti sa brojnim standardima, uz napomene koje su date u nastavku.

- Agencija je imala poteškoća u preuzimanju širokog spektra odgovornosti za sve aspekte eksternog osiguranja kvaliteta.
- Pitanja zakonskih ovlaštenja i dodjele odgovornosti za određene dijelove procesa eksternog osiguranja kvaliteta još uvijek treba da se pojasne na zadovoljavajući način.
- Gore navedene napomene bile su naročito očigledne u pogledu cjelokupnog upravljanja procedurama, od formalnog zaprimanja dokumenta o samoevaluaciji, do pomoći u proceduri za izvještavanje i zaprimanje izvještaja, sve do odgovornosti za dalji rad (naredne aktivnosti).
- Ukoliko odgovornosti treba podijeliti sa ostalim nadležnim organima (obrazovni organi), tada treba da bude jasnije ko šta radi, i potreban je viši nivo saradnje između aktera u eksternom osiguranju kvaliteta.

- Ima još posla vezanog za interne diskusije u Agenciji, s ciljem boljeg dogovora između kolega u pogledu ciljeva, svrha i općih ovlaštenja Agencije.
- Ta pitanja Agencija treba da razriješi, ne samo radi ispunjavanja standarda ENQA-e i prijave za članstvo, nego i radi djelotvornog funkcioniranja Agencije kao domaćeg tijela za osiguranje kvaliteta, te radi izvršavanja zadataka u oblasti poboljšanja i razvoja u oblasti visokog obrazovanja (jer to su pitanja koja su neodvojiva od pitanja djelotvornog osiguranja kvaliteta).
- Potpuno ispunjavanje standarda i smjernica iz Drugog dijela ESG-a na kraju zavisi od usvajanja jasne vizije i smjera, te odgovarajućeg usmjeravanja u svrhu postizanja tih ciljeva.

4 Treći dio ESG-a

Standard 3.1. Primjena procedura za eksterno osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju

Standard: Eksterno osiguranje kvaliteta agencija treba u obzir da uzme postojanje i djelotvornost procedura eksternog osiguranja kvaliteta opisanih u Drugom dijelu Evropskih standarda i smjernica.

Smjernice: Standardi za eksterno osiguranje kvaliteta sadržani u Drugom dijelu predstavljaju značajan osnov za proces eksternog osiguranje kvaliteta. Standardi odražavaju najbolju praksu i iskustva stečena kroz razvoj eksternog osiguranja kvaliteta u Evropi od početka devedesetih godina dvadesetog vijeka. Stoga je bitno da ti standardi budu integrirani u procese koje agencije za eksterno osiguranje kvaliteta primjenjuju na visokoškolske ustanove. Standardi za eksterno osiguranje kvaliteta, zajedno sa standardima za agencije za eksterno osiguranje kvaliteta, predstavljaju osnov za profesionalno i vjerodostojno eksterno osiguranje kvaliteta visokoškolskih ustanova.

Nalazi 3.1

- Vidjeti nalaze navedene u Drugom dijelu ESG.

Standard 3.2. Službeni status

Standard: Agencije bi nadležni javni organi u okviru Evropskog prostora visokog obrazovanja trebalo da priznaju kao agencije koje su zadužene za eksterno osiguranje kvaliteta i one bi trebalo da imaju uspostavljen pravni osnov. Trebalo bi da budu u skladu sa svim uslovima pravnih sistema unutar kojih djeluju.

Nalazi ESG 3.2

- Agencija je uspostavljena zakonskim aktom kao tijelo aktivno u oblasti osiguranja kvaliteta i razvoja visokog obrazovanja.
- Ipak, kasni se sa prenošenjem tog službenog statusa u praktičan rad.
- U oblasti osiguranja kvaliteta, naglasak se stavlja na akreditaciju.
- Treba napraviti jasnu razliku između utvrđivanja standarda (kriteriji, procedure, itd. za cijelu BiH) i njihovog sprovođenja (odnosno, realizacije procesa akreditacije u VŠU-ima).
 - Postoji zajedničko shvatanje da Agencija postupa kao agencija za utvrđivanje standarda.
 - Još uvijek je nejasno da li je Agencija istovremeno i agencija za njihovo sprovođenje.
 - Iz evropske perspektive, legitimno je te zadatke razdvojiti, ali je uobičajeno i da jedna agencija ispunjava obje funkcije. Ali, treba povući jasnu liniju između utvrđivanja standarda i procedura za njihovo sprovođenje.
 - Ako su funkcije razdvojene, onda treba da se razjasni odnos sa drugim organima zaduženim za akreditaciju u fazi donošenja odluka.
- Agencija ima zadatak da prati razvoj sektora visokog obrazovanja u Bosni i Hercegovini.
 - Ipak, to se još uvijek nije desilo (npr. rezultati analize još uvijek nisu objavljeni).

- Rukovodstvo treba da donese strateške odluke i da obezbijedi njihovu realizaciju (neophodna jasna komunikacija).

Standard 3.3. Aktivnosti

Standard: Agencije treba redovno da sprovedu aktivnosti na eksternom osiguranju kvaliteta (na nivou ustanova ili programa).

Smjernice: Te aktivnosti mogu obuhvatati evaluaciju, pregled, reviziju, procjenu, akreditaciju ili druge slične aktivnosti, i treba da budu dio osnovnih funkcija agencije.

Nalazi ESG 3.3

- Na osnovu shvatanja da su u okviru procedure za akreditaciju zadaci Agencije sljedeći:
 - utvrđivanje standarda i njihova redovna revizija,
 - imenovanje stručnjaka,
 - davanje preporuka za rješenje o akreditaciji,
 - te ocjena usklađenosti rješenja o akreditaciji,
- Agencija redovno sprovodi aktivnosti na osiguranju kvaliteta.
 - Međutim, iz međunarodne perspektive, to se ne može smatrati sveobuhvatnom procedurom za eksterno osiguranje kvaliteta, jer ne obuhvata sprovođenje procedura evaluacije stručnjaka.
 - Opcije za Agenciju su sljedeće:
 - (1) da sama Agencija to sprovede,
 - (2) da Agencija osigura da druga tijela (npr. agencije za sprovođenje) sprovedu procedure u skladu sa standardima Agencije (uloga praćenja i kontrolna uloga).

Standard 3.4. Resursi

Standard: Agencije treba da imaju adekvatne i proporcionalne resurse, i ljudske i finansijske, koji će im omogućiti da organiziraju i sprovedu proces(e) eksternog osiguranja kvaliteta na djelotvoran i efikasan način, sa odgovarajućim sredstvima za izradu njihovih procesa i procedura.

Nalazi ESG 3.4

- Osoblje
 - Iako je Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Agencije (član 10) propisano 35 zaposlenih, stvarni broj zaposlenih iznosi samo 23 za koje se čini da su odgovarajućih kvalifikacija.
 - Međutim, ovaj priličan nesklad nije moguće ocijeniti zbog nejasne odgovornosti i nesigurnosti u pogledu preciznih zadataka Agencije u procesu akreditacije. Ipak, čini se jasno da postoji nesrazmjer između broja zaposlenika i državnih službenika.
 - Nejasno utvrđene odgovornosti i zadaci u okviru Agencije za posljedicu imaju i nesigurne opise poslova i podjelu zadataka unutar ureda.
 - Detaljnija dodjela zadataka zamjenicima direktora i snažniji angažman rukovodstva u svakodnevnom radu mogli bi ojačati njegov cjelokupan kapacitet rukovodstva Agencije i doprinjeti efikasnijem radu.
- Finansije

- Agencija je tijelo koje se finansira iz javnih sredstava i ima godišnji bužet. Mjere štednje uticale su i na Agenciju kao i na druga javna tijela. Vrijedno je pomena da troškovi za zaposlene iznose gotovo 80% ukupnog budžeta, što ostavlja ograničen prostor za manevrisanje u oblasti npr. razvoja kadrova, međunarodne razmjene i u drugim aktivnostima.

Standard 3.5. Izjava o misiji

Standard: Agencije treba da imaju jasnu i eksplicitnu svrhu i ciljeve svog rada, obrazložene u javno dostupnoj izjavi.

Smjernice: Ta izjava trebalo bi da opisuje sveukupne i konkretne ciljeve procesa osiguranja kvaliteta koje agencije sprovode, podjelu rada sa relevantnim akterima u visokom obrazovanju, posebno sa visokoškolskim ustanovama, te kulturološki i historijski kontekst njihovog rada. Ta izjava jasno bi trebala reći da je proces eksternog osiguranja kvaliteta ključna djelatnost agencije, te da se ostvarenju sveukupnih i konkretnih ciljeva pristupa sistematično. Treba postojati i dokumentacija koja pokazuje kako se te izjave pretaču u jasnu politiku rada i plan rukovođenja.

Nalazi 3.5

- Agencija je u procesu izrade petogodišnje strategije u okviru aktuelnog projekta GIZ-a. Dio procesa izrade strategije je detaljna analiza same Agencije i njenog okruženja. Iz tog procesa treba proizići izjava o misiji. Agencija je aktivno uključena i može se očekivati uspješan ishod.
- Izjava o misiji će doprinijeti zajedničkom shvatanju odgovornosti Agencije u samoj Agenciji i prema javnosti.

Standard 3.6. Nezavisnost

Standard: Agencije treba da budu **nezavisne** u smislu da same snose odgovornost za svoj rad i da **zaključci i preporuke u njihovim izvještajima ne podliježu bilo kakvom uticaju trećih strana, kao što su visokoškolske ustanove, ministarstva ili druge zainteresirane strane.**

Smjernice: Agencija će svoju nezavisnost morati pokazati kroz mjere kao što su:

- operativna nezavisnost od visokoškolskih ustanova i organa vlasti garantovana zvaničnom dokumentacijom (npr. Instrumenti upravljanja ili zakonski akti),
- definicija i vođenje procedura i metoda, nominacija i imenovanje eksternih stručnjaka i određivanje ishoda procesa osiguranja kvaliteta obavljaju se autonomno i nezavisno od organa vlasti, visokoškolskih ustanova i organa koji mogu ostvariti politički uticaj,
- mada se relevantni akteri u visokom obrazovanju, naročito studenti/učenici, konsultuju u toku procesa osiguranja kvaliteta, samo je agencija odgovorna za konačni ishod procesa osiguranja kvaliteta.

Nalazi ESG 3.6

- Upravni odbor Agencije
 - Sastav Upravnog odbora, kao i proces prijave i nominacije njegovih članova uređeni su zakonom kojim su utvrđeni i kriteriji za članstvo. Javnim pozivom za članove i nominovanje članova putem parlamenta garantira se nezavisnost samog procesa i potom donošenje odluka od strane Upravnog odbora.
- Komisije stručnjaka
 - Iako imenovanje stručnjaka u komisije za akreditaciju univerziteta jeste dio odgovornosti Agencije, stručnjake zapravo nominira nadležni obrazovni organ. Agencija ne može garantirati potpuni stepen nezavisnosti postupka ukoliko stručnjake biraju lokalni organi vlasti. To znači da Agencija može da se smatra odgovornom za greške u pravilnom sprovođenju postupka akreditacije bez potpune kontrole nad njegovom organizacijom.
 - Moguće rješenje bilo bi da Agencija odabire stručnjake sa liste predloženih stručnjaka koju sastavljaju nadležni obrazovni organi. Time bi se obezbijedilo da Agencija zaista i može da bira, a ne samo formalno imenuje stručnjake. Svaki put kad Agencija provjerava usklađenost, ona mora da izvrši i provjeru eventualnih sukoba interesa.

Standard 3.7 Kriteriji i procesi eksternog osiguranja kvaliteta koje koriste agencije

Standard: Procesi, kriteriji i procedure koje agencije koriste treba da budu unaprijed definirane i dostupne javnosti. Ti procesi obično treba da obuhvataju:

- samoevaluaciju ili istovrijednu proceduru koju sprovodi subjekat procesa osiguranja kvaliteta,
- eksternu ocjenu grupe stručnjaka koja, ukoliko je to potrebno, uključuje
- ocjenu studenta ili studenata, te obilazak ustanove prema odluci agencije,
- objavljivanje izvještaja, uključujući sve odluke, preporuke i druge formalne ishode,
- dalju proceduru za pregled aktivnosti koje preduzima subjekt procesa osiguranja kvaliteta, u skladu sa preporukama sadržanim u izvještaju.

Smjernice: Agencije mogu razvijati i koristiti druge procese i procedure za određene svrhe.

Agencije moraju u svakom trenutku biti pažljive u pogledu svojih obznanjenih principa, te osigurati i da se svi uslovi i procesi profesionalno provode, te da se do zaključaka i odluka dolazi na dosljedan način, iako odluke formiraju grupe različitih ljudi.

Agencije koje donose formalne odluke o osiguranju kvaliteta ili zaključke koji imaju formalne posljedice, trebalo bi da imaju i proceduru u slučaju žalbi. Prirodu i oblik žalbenog postupka trebalo bi odrediti u svijetlu statuta svake agencije.

Nalazi 3.7

- Vidjeti nalaze navedene u Drugom dijelu ESG-a izrađene tokom misije od 9. do 13. decembra 2013. godine.

Standard 3.8. Procedure utvrđivanja odgovornosti

Standard: Agencije treba da imaju uspostavljenje procedure za utvrđivanje vlastite odgovornosti.

Smjernice: Od procedura se očekuje da sadrže sljedeće:

(1) objavljenju politiku rada za osiguranje kvaliteta same agencije, dostupnu na internet stranici

(2) dokumentaciju koja pokazuje da:

- procesi i rezultati agencije odražavaju njen osnovni zadatak i ciljeve osiguranja kvaliteta,
- agencija ima, i u radu svojih eksternih stručnjaka koristi mehanizme zaštite od sukoba interesa,
- agencija ima pouzdane mehanizme koji osiguravaju kvalitet svih aktivnosti ili materijala koje izrade izvođači pod ugovorom, ako se svi ili neki elementi procedure osiguranja kvaliteta ugovorom povjere nekoj drugoj strani,
- agencija ima procedure za interno osiguranje kvaliteta koje podrazumijevaju i mehanizam za interne povratne informacije (tj. način da se od sopstvenog osoblja ili odbora dobije povratna informacija), mehanizam za interno razmatranje (tj. način da se odgovori na interne i eksterne preporuke za unapređenje), i mehanizam za eksterne povratne informacije (tj. način da se povratne informacije prikupe od stručnjaka i analiziranih ustanova, a u svrhu budućeg razvoja), kako bi bila obaviještena i da potkrijepi sopstveni razvoj i unapređenje,

(3) obaveznu periodičnu eksternu evaluaciju aktivnosti agencije najmanje jednom u pet godina *koja obuhvata izvještaj o njenoj usklađenosti sa kriterijima za članstvo u ENQA-i (ENQA-in dodatak za kriterij vezan za ENQA-u).*

Nalazi ESG 3.8

- Agencija kao javna ustanova podliježe raznim obavezama u smislu podnošenja izvještaja, npr. godišnjim finansijskim revizijama, radnim inspekcijama, godišnjim izvještajima Vijeću ministara, izvještajima za parlament po zahtjevu, itd. Izvještaji se objavljuju na internet stranici Agencije.
- Preduzimanje i daljih koraka pored zakonski definiranih obaveza utvrđivanja odgovornosti uspostavljanjem i sprovođenjem djelotvornih mehanizama za interno osiguranje kvaliteta je karakteristika koja se očekuje od agencija za eksterno osiguranje kvaliteta pa se i od Agencije očekuje da postupa u skladu s tim.
- Mehanizmi Agencije za interno osiguranje kvaliteta treba da stave naglasak na povratne informacije od njenih zainteresiranih strana, uključujući visokoškolske ustanove, te treba da se koncentriraju na davanje uputstava za izradu njenih internih administrativnih procedura, uključujući sve procese koji Agenciju povezuju sa njenih klijentima i eksternim zainteresiranim stranama.
- U smjernicama za ESG 3.8 navodi se nekoliko komponenti koje ovaj mehanizam za interno osiguranje kvaliteta treba da obuhvati. Njih tek treba izraditi.
- U toku trajanja međunarodnih projekata, Agencija je dobila povratne informacije od raznih eksternih stručnjaka koje mogu doprinijeti internom razvoju.
- U cilju punopravnog članstva u ENQA-i, Agencija će morati da prođe kroz eksternu reviziju koju će koordinirati ENQA. Da bi se pripremila za tu reviziju, Agencija treba da razjasni interne procese i odgovornosti za osiguranje kvaliteta.

5 Opći zaključci povodom Trećeg dijela ESG-a

Radionica održana na temu Treći dio ESG-a pokazuje da je bio izazov razgovarati o različitim standardima i smjernicama bez opetovanog vraćanja na ista pitanja:

- Zadaci Agencije u pogledu eksternog osiguranja kvaliteta:
 - Odnos između Agencije i visokoškolskih ustanova: bez obzira na zakonske odredbe (da li VŠU-e imaju zakonsku obavezu da sarađuju sa Agencijom), Agencija treba da pozove visokoškolske ustanove na saradnju jer su one te koje su glavni korisnici njenih djelatnosti
 - Vidjeti ESG 3.2 i 3.6 radi mogućih rješenja koja se odnose na eksterno osiguranje kvaliteta.
- Prihvatajući činjenicu da je zakonska situacija teška, sama Agencija ipak treba definirati svoju poziciju i osmisliti svoje politike kako bi postala operativna.
- Rukovodstvo Agencije mora da preuzme inicijativu, odnosno mora izraditi relevantne prijedloge uz podršku zaposlenih u Agenciji i pobrinuti se da Upravni odbor te prijedloge podrži.

6 Kratak pregled

Ovaj kratak pregled bavi se različitim stavkama utvrđenim na osnovu standarda iz ESG-a i direktno ih povezuje sa daljim razvojem i radom Agencije. Utvrđen je niz pitanja kojima se treba pozabaviti prije nego što Agencija bude mogla da pokaže da je u skladu sa evropskim standardima. Najznačajnija od njih navedena su u nastavku kao pitanja šire prirode kojima se Agencija treba pozabaviti.

Status Agencije

- Agencija je uspostavljena zakonskim aktom kao tijelo aktivno u oblasti osiguranja kvaliteta i razvoja visokog obrazovanja. Ipak, kasni se sa prenošenjem tog službenog statusa u praktičan rad.
- Vjerovatno Agencija jeste dovoljno nezavisna kao organizacija da bi ispunila taj standard ESG-a. Međutim, to nije slučaj sa svim drugim tijelima koja trenutno imaju odgovornosti u oblasti akreditacije. I to je problem za Agenciju.
- U oblasti osiguranja kvaliteta, naglasak se stavlja na konkretiziranje postupka akreditacije. Agencija redovno sprovodi brojne aktivnosti iz oblasti osiguranja kvaliteta. Međutim, iz međunarodne perspektive, to se ne smatra sveobuhvatnom procedurom za eksterno osiguranje kvaliteta, jer ne obuhvata sprovođenje procedura evaluacije stručnjaka.
- U pogledu aktivnosti akreditacije, treba napraviti jasnu razliku između utvrđivanja standarda (kriteriji, procedure, itd. za cijelu BiH) i njihovog sprovođenja (odnosno, realizacije procesa akreditacije u VŠU-ima). Postoji zajedničko shvatanje i dogovor da Agencija postupa kao agencija za utvrđivanje standarda. Ali još uvijek je nejasno da li Agencija istovremeno preuzima vodeću ulogu kao agencija za njihovo sprovođenje. Opcije za Agenciju su sljedeće:
 - (1) osigurati da druga tijela (npr. agencije za sprovođenje) provedu procedure u skladu sa standardima Agencije ili
 - (2) da sama Agencija provodi procedure.
- Postoji prostor za razvijeniji način rada na pružanju podrške i jačanju za ustanove kao dio aktivnosti na osiguranju kvaliteta.
- Strateško upravljanje i pravac rada Agencije nisu dovoljno jasni. Nesigurnosti u pogledu uloge i aktivnosti Agencije znače da je ona imala poteškoća u radu na izradi akcionih planova i rasporeda aktivnosti.
- Rukovodstvo Agencije mora da preuzme inicijativu, odnosno mora da izradi relevantne prijedloge i vezane planove rada uz podršku zaposlenih u Agenciji i da se pobrine da Upravni odbor te prijedloge podrži.
- Potpuno ispunjavanje standarda i smjernica iz Drugog i Trećeg dijela ESG-a na kraju zavisi od usvajanja jasne vizije i smjera, te odgovarajućeg usmjeravanja u svrhu postizanja tih ciljeva.

Nadležnosti i ovlaštenja Agencije

- Agencija je imala poteškoća u preuzimanju širokog spektra odgovornosti za sve aspekte eksternog osiguranja kvaliteta.
- Pitanja zakonskih ovlaštenja i raspodjele odgovornosti za određene dijelove procesa eksternog osiguranja kvaliteta još uvijek treba da se pojasne na zadovoljavajući način. Prihvatajući činjenicu da je zakonska situacija teška, sama Agencija ipak treba da definira svoju poziciju i da osmisli svoje politike rada kako bi postala operativna.
- Agencija treba da pokaže da ima ovlaštenja da provjeri da se zaista postupa u skladu sa procedurama za interno osiguranje kvaliteta na nivou ustanova (Prvi dio ESG-a) – to može zahtijevati direktan angažman u svim dijelovima procedura za eksterno osiguranje kvaliteta.
- U cjelokupnom upravljanju akreditacijom, nadležnosti u pogledu brojnih centralnih aspekata eksternog osiguranja kvaliteta nisu jasne. Ti aspekti obuhvataju: sveukupno definiranje procedura, određivanje i zaprimanje dokumenta o samoevaluaciji, pomoć u proceduri za izvještavanje i zaprimanje izvještaja, te odgovornosti za dalji rad (naredne aktivnosti).
- Ukoliko odgovornosti treba podijeliti sa ostalim nadležnim organima (obrazovni organi), tada treba da bude jasnije ko šta radi, i potreban je viši nivo saradnje između aktera u eksternom osiguranju kvaliteta.
- Iako imenovanje stručnjaka u komisije za akreditaciju univerziteta potpada pod odgovornosti Agencije, stručnjake zapravo nominira nadležni obrazovni organ. Kako Agencija može snositi odgovornost za korektno sprovođenje procesa akreditacije, Agencija ne može garantovati potpuni stepen nezavisnosti postupka ukoliko stručnjake odabiru lokalni organi vlasti.
- Odnosi agencije treba da obuhvate i eksternu odgovornost putem internog samoocjenjivanja. Preduzimanje i daljih koraka pored zakonski definiranih obaveza utvrđivanja odgovornosti uspostavljanjem i sprovođenjem djelotvornih mehanizama za interno osiguranje kvaliteta je karakteristika agencija za eksterno osiguranje kvaliteta pa se i od Agencije očekuje da postupa u skladu s tim. Mehanizmi Agencije za interno osiguranje kvaliteta treba da stave naglasak na povratne informacije od njenih zainteresiranih strana, uključujući visokoškolske ustanove, te treba da se koncentriraju na davanje uputstava za izradu njenih internih administrativnih procedura, uključujući sve procese koji Agenciju povezuju sa njenih klijentima i eksternim zainteresiranim stranama.

Kriteriji

- Agencija je objavila kriterije i „normative“ za procedure. Oni treba da su usaglašeni u jednom dokumentu koji bi predstavljao publikaciju za proces akreditacije koji je prilagođeniji korisniku i koji mu pruža pomoć.
- Nije jasno kako se osigurava da svi kriteriji budu pokriveni i kako se postiže dosljednost.

Procedure za akreditaciju

- Procedure treba da se izrade tako da prate ciljeve i svrhe. Postoje određene nejasnoće oko definiranja "akreditacije" i ciljeva i svrha vezanih za tu aktivnost koje treba riješiti.
- U svom radu, Agencija se bavi određenim brojem procedura koje se pominju u smjernicama ESG-a, konkretno odabirom i spektrom stručnjaka, te pridržavanjem uz „model“ ESG-a za proces akreditacije.
- Međutim, „vlasništvo“ i ovlaštenje za donošenje odluka u vezi sa određenim brojem procedura mora se pojasniti i predložiti u protokolima za procedure.
- Potrebne precizno određene procedure i smjernice za obuku stručnjaka, te za izradu, podnošenje i objavljivanje izvještaja komisije stručnjaka.
- Značajne procedure na „dubljem nivou“ treba tek da se definiraju u pogledu važnih detalja u procesu akreditacije. One obuhvataju smjernice za rad komisije stručnjaka i podnošenje izvještaja (npr. vremenski okviri, rokovi, izvještaj, rad komisije, šabloni, prilozi).
- Potencijalno, Agencija ima ovlaštenje da revidira zaključke i konačne odluke, te da propiše dosljednost u kvalitetu izvještaja, pri izradi svojih preporuka. No trenutno ona to ne radi.

7 Prilog 1 – Učesnici tokom radionica

Husein	Nanić	direktor, Agencija rukovodilac Twinning projekta, država korisnica
Miljan	Popić	zamjenik direktora, Agencija
Velimir	Jukić	zamjenik direktora, Agencija
Benjamin	Muhamedbegović	pomoćnik direktora za osiguranje kvaliteta, Agencija
Marina	Matošević	viša stručna saradnica za osiguranje kvaliteta, Agencija
Maja	Macan	viša stručna saradnica za obezbjeđivanje kvaliteta, Agencija partner RTA, država korisnica
Zorica	Drljača	šefica Odsjeka za pravne, kadrovske i opšte poslove, Agencija
Slavica	Škoro	stručna savjetnica za odnose s javnošću -portparol, Agencija
Aida	Savić	viša stručna saradnica za visoko obrazovanje, Agencija
Sanela	Pašić Delahmetović	stručna savjetnica za nauku i visoko obrazovanje, Agencija

8 Prilog 2 – Kratkoročno angažirani stručnjaci

Kratkoročno angažirani stručnjaci tokom radionice o Drugom dijelu ESG-a (9 – 13. decembar 2013. godine)		
Adi	Kovačević	konsultant AQ Austria za JIE WUS Austria
Peter	Findlay	pomoćnik direktora, Agencija za osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju, Velika Britanija član Odbora AQ Austria
Kratkoročno angažirani stručnjaci tokom radionice od Trećem dijelu ESG-a (16 – 20. decembar 2013. godine)		
Achim	Hopbach	generalni direktor, AQ Austria
Dietlinde	Kastelliz	šefica Odjeljenja za reviziju i konsalting, AQ Austria
Roland	Humer	savjetnik za upravljanje visokim obrazovanjem
Podrška kratkoročno angažiranim stručnjacima		
Maria E.	Weber	stalni savjetnik za pitanja Twinning projekta, država članica AQ Austria
Suzana	Trubajić	prevodilac stalnog savjetnika za pitanja Twinning projekta
Sanda	Topić	asistent stalnog savjetnika za pitanja Twinning projekta

9 Prilog 3 – Dokumenti korišteni tokom radionice

- Sinteza propisa koja sadrži propise (Aktivnost 1.1), koncentrira se na relevantna zakonska pitanja iz oblasti osiguranja kvaliteta kao što su:
 - Okvirni zakon o visokom obrazovanju BiH
 - Zakoni o visokom obrazovanju Republike Srpske, Brčko distrikta i deset kantona (naročito dijelovi koji se bave osiguranjem kvaliteta)
- Nacrt Objedinjenog izvještaja za Aktivnost 1.1
- Samoevaluacioni izvještaj Agencije izrađen u okviru TEMPUS projekta CUBRIK
- Završni izvještaj stručnjaka nakon simulacije posjete ustanovi u okviru TEMPUS projekta CUBRIK
- Dokumenti Agencije
- Izvještaj o misiji 09_13_12 13_A1.2_Sub2-final
- Dokument sa organizacionom strukturom Agencije
- Pravilnik o unutarnoj organizaciji Agencije
- Program rada Agencije za 2013. godinu
- Statut Agencije
- Pregled nadležnih obrazovnih organa BiH
- Dokumenti Savjeta Evrope u okviru zajedničkog projekta „Jačanje visokog obrazovanja u BiH III“ (2010)